

ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1981

ΚΕΝΤΡΟΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Συνοπτική έκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1981

Α' Λεξικόν.— Ἐπερατώθη ἡ τελικὴ σύνταξις τοῦ Α' ἡμίσεος τοῦ ἡμιτόμου τοῦ Ε' τόμου, παρεδόθη εἰς τὸ τυπογραφεῖον καὶ ἤρχισεν ἤδη ἡ ἐκτύπωσίς του. Αἱ περατωθεῖσαι ἤδη σειραὶ καθὼς καὶ αἱ ἀκολουθοῦσαι αὐτὰς ἔχουν συμπληρωθῆ διὰ τοῦ ἀποθησαυρισθέντος νέου πλουσιωτάτου ὕλικου ἐκ πλείστων μερῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου.

Οἱ νέοι συντάκται ἐκτὸς τῆς κανονικῆς ἐργασίας των μὲ τὴν σύνταξιν τῶν λημμάτων τοῦ γράμματος -Ε, διηρημένοι εἰς τρεῖς ομάδας εἰργάσθησαν καὶ μὲ τὴν ἀνασύνταξιν καὶ συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς τῶν λημμάτων γιορταλλάζω - γωπούδι.

Β' Ἀποδελτίωσις - ληματογράφησις κατάταξις ὕλικου.— α) Ἀποδελτίωσις: Διὰ τοῦ διορισμοῦ εἰς τὸ Κέντρον ἑνὸς δοκίμου συντάκτου, τοῦ κ. Ἀθανασίου Νάκα, τῆς ἀποσπάσεως εἰς αὐτὸ ἐκ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως τοῦ φιλόλογου καθηγητοῦ κ. Κων/νου Καραποτόσογλου καὶ διὰ τῆς ἐπὶ ἀναθέσει ἔργου ἐργασίας τῆς κ. Ἀλίκης Μπελιᾶ ἐπετελέσθη ἡ ἀποδελτίωσις χειρογράφων καὶ ἐντύπων γλωσσαρίων ἐκ διαφόρων περιοχῶν. Τὸ ἀποδελτιωθὲν ὕλικὸν ἀνέρχεται εἰς 60.000 περίπου δελτία.

β) Ληματογράφησις δελτίων: Παραλλήλως πρὸς τὴν συντακτικὴν των ἐργασίαν ὅλοι οἱ συντάκται τοῦ Κέντρου ἠσχολήθησαν μὲ τὴν ληματογράφησιν πολλῶν χιλιάδων δελτίων ἐξ ἀποδελτιωθέντων χειρογράφων κατὰ τὴν τελευταίαν διετίαν.

γ) Κατάταξις: Παραλλήλως πρὸς τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ληματογράφησιν ἤρχισεν εἰς τὸ Κέντρον καὶ ἡ ἀλφαβητικὴ κατάταξις μεγάλου ἀριθμοῦ δελτίων, διὰ νὰ ἐνταχθοῦν εἰς τὸ ὅλον σῶμα τοῦ Ἀρχείου.

Γ'. Γλωσσικαὶ ἀποστολαί.— Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπραγματοποίησαν τὴν ἀνατεθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας 15θήμερον ἀποστολὴν οἱ ἀκόλουθοι συντάκται: 1) Ὁ διευθύνων τὸ Κέντρον Δημήτριος Κρεκούκιας εἰς τὰς παρὰ τὴν Λευκάδα νησίδας: Καστόν, Κάλαμον καὶ Μεγανήσι, ὡς καὶ εἰς Μύτικα Αἰτωλοακαρνανίας, 2) ὁ Νικόλαος Κοντοσόπουλος εἰς Κύθηρα, 3) ὁ Τίτος Γιοχάλας εἰς ἀλβανόφωνα χωρία τῆς περιοχῆς Ναυπλίου, 4) ἡ Ἀναστασία Κατσίκη-Γκιβάλου εἰς Σέριφον, 5) ἡ Ἐλευθερία Γιακουμάκη εἰς Ἀμοργόν, 6) ὁ Γεώργιος Ντελόπουλος εἰς τὸν νομὸν Πέλλης καὶ Φλωρίνης, 7) ὁ Σταῦρος Κατσουλέας εἰς Ἰκαρίαν, 8) ὁ Ἀντώνιος Μποσμπούκης εἰς Κρανεῖα καὶ Βερδικοῦσα Ἐλασσόνος καὶ 9) ὁ Χριστόφορος Χαραλαμπάκης εἰς τὰ χωρία Γεράκι Πεδιάδος καὶ Γωνιὲς Μαλεβιζίου Ἡρακλείου Κρήτης.

Αἱ ἀνωτέρω γλωσσικαὶ ἀποστολαὶ ἀπέδωσαν πλήρως τὴν προβλεφθεῖσαν ποσότητα γλωσσικοῦ ὕλικου ἀπὸ τὰ τόσον ἐνδιαφέροντα αὐτὰ τμήματα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν εἴχομεν ἐπαρκῆς γλωσσικὸν ὕλικὸν διὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἄρθρων τοῦ Λεξικοῦ καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην τῶν ιδιωμάτων τῶν περιοχῶν τούτων.

Δ'. Χειρόγραφα.— Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰσήχθησαν εἰς τὸ Κέντρον 13 χειρόγραφα. Ἐκ τούτων τὰ 9 προέρχονται ἐκ τῆς γενομένης ἀποστολῆς τῶν συντακτῶν καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἐκ τῆς καθιερωμένης δωρεᾶς τῆς Γλωσσικῆς Ἐταιρείας.

Ε'. Ἐκδόσεις.— Ἦρχισεν ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Α' ἡμίσεος τοῦ Ε' τόμου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. β) Ἐκτυποῦται ὁ 14ος τόμος τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει μελέτας τοῦ διευθύνοντος Δ. Κρεκούκια καὶ τῶν συντακτῶν Ν. Κοντοσοπούλου, Ἀν. Κατσίκη-Γκιβάλου, Ἐλευθερίας Γιακουμάκη, Γεωργ. Ντελοπούλου, Χρ. Χαραλαμπάκη, Χρ. Μπασέα-Μπεζαντάκου, Ἀθ. Νάκα καὶ Κ. Καραποτόσογλου.

ΣΤ'. Μεταβολαὶ προσωπικοῦ.— Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους τούτου ἐγένετο αὐξήσις τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρον. Οὕτω τὴν 1ην Ὀκτωβρίου ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν ὁ ἐκ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδευσεως ἀποσπασθεὶς ἐπὶ ἓν ἔτος καθηγητῆς φιλόλογος Κων/νος Καραποτόσογλου καὶ ἀπὸ τὴν 16ην Νοεμβρίου ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν εἰς τὸ Κέντρον ὁ νεοδιορισθεὶς δόκιμος συντάκτης Ἀθανάσιος Νάκας.

Ζ'. Συμμετοχή εις συνέδρια.— Ὁ διευθύνων τὸ Κέντρον Δ η μ. Κ ρ ε - κ ο ύ κ ι α ς μετέσχεν α) Εἰς τὸ Α' Συμπόσιον Ποντιακῆς Λαογραφίας (12 - 15 Ἰουνίου 1981) εἰς Ἀθήνας, ὅπου προέβη εἰς ἀνακοίνωσιν μὲ θέμα: «Ἐπιβιώσεις ἀρχαίων καὶ Βυζαντινῶν προλήψεων καὶ δοξασιῶν στὸ λαὸ τοῦ Πόντου», β) εἰς τὸ Α' Συμπόσιον Στερεοελλαδικῶν Μελετῶν «Συνάντησις Προυσοῦ» (26 - 28 Ἰουνίου) εἰς Προυσὸν Εὐρυτανίας μὲ ἀνακοίνωσιν ἔχουσαν ὡς θέμα: «Ἐπιβιώσεις ἀρχαίων καὶ Βυζαντινῶν δοξασιῶν στὸ λαὸ τῆς Αἰτωλοακαρνανίας», γ) εἰς τὸ Ζ' Διεθνὲς συμπόσιον εἰς Κῶ (27 - 31 Αὐγούστου) μὲ θέμα: «Ἀρχαιοπινῆ ὀνόματα φυτῶν στὸ γλωσσικὸ ἰδίωμα τῆς Κῶ», δ) εἰς τὸ ΙΣΤ' Διεθνὲς Βυζαντινολογικὸν Συνέδριον (4 - 9 Ὀκτωβρίου) εἰς Βιέννην μὲ θέμα ἀνακοινώσεως: Ἔγνωστες λαογραφικὲς εἰδήσεις εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μ. Βασιλείου «Ὀμιλῖαι εἰς Ἐξαήμερον».

2) Ὁ συντάκτης Ν ι κ ὸ λ α ο ς Κ ο ν τ ο σ ὸ π ο υ λ ο ς μετέσχεν α) εἰς τὸ Διεθνὲς παροιμολογικὸν συνέδριον εἰς Λίλλην Γαλλίας μὲ θέμα ἀνακοινώσεως: «Ἡ συμβολὴ τῶν κρητικῶν παροιμιῶν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐξελέξεως τῶν φαινομένων τῆς κρητικῆς διαλέκτου» (γαλλιστί), β) εἰς τὸ συνεληθὸν ἐν Κοπεγχάγη συνέδριον τῆς Societas Linguistica Europae μὲ θέμα: «Ἡ ἐξέλιξις τῶν Ἑλληνικῶν διαλέκτων. Παράδειγμα ἐκ τῆς κρητικῆς βάσει τριῶν συγχρόνων βιβλίων εἰς τὴν διάλεκτον ταύτην» (γαλλιστί), γ) εἰς τὸ Ε' Διεθνὲς Κρητολογικὸν συνέδριον εἰς Ἅγιον Νικόλαον Κρήτης μὲ θέμα ἀνακοινώσεως: «Καθαρεύουσα, δημοτικὴ καὶ κρητικὴ διάλεκτος».

3) Ὁ συντάκτης Τ ί τ ο ς Γ ι ο χ ᾶ λ α ς μετέσχεν εἰς τὸ Διεθνὲς συνέδριον βαλκανικῆς γλωσσολογίας εἰς Δυτ. Βερολίνον μὲ θέμα ἀνακοινώσεως «Βαλκανικὴ Γλωσσολογία εἰς τὴν Ἑλλάδα».

4) Ὁ συντάκτης Γ ε ὡ ρ γ ι ο ς Ν τ ε λ ὸ π ο υ λ ο ς μετέσχεν εἰς τὸ διοργανωθὲν εἰς Ἐδεσσαν καὶ Φλώριναν γλωσσοεκπαιδευτικὸν σεμινάριον (13 - 17 Ἀπριλίου) μὲ ἀνακοινώσεις ὑπὸ τοὺς τίτλους: α) «Γλωσσολογία καὶ Ἐκπαίδευσις», β) «Λεξικογραφία καὶ Νεοελληνικὰ ἰδιώματα» καὶ γ) «Γλωσσογεωγραφία τοῦ Μακεδονικοῦ χώρου».

5) Ὁ συντάκτης Χ ρ ι σ τ ὸ φ ο ρ ο ς Χ α ρ α λ α μ π ᾶ κ η ς μετέσχεν εἰς τὸ Ε' Διεθνὲς Κρητολογικὸν συνέδριον (Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης) μὲ ἀνακοίνωσιν ἔχουσαν ὡς θέμα: «Οἱ ἀρχαῖοι τῆς κρητικῆς διαλέκτου. Μεθοδολογικὰ προβλήματα».

Η'. Χρῆσις τοῦ Ἀρχείου.— Κατόπιν ἀδείας τῆς Ἀκαδημίας ἐγένετο χρῆσις τοῦ ὕλικου τοῦ Κέντρον ὑπὸ πολλῶν ἐπιστημόνων Ἑλλήνων καὶ ξένων.

Θ'. Δημοσιεύματα συντακτῶν τοῦ Κέντρου.— 1) Ὁ διευθύνων τὸ Κέντρον συντάκτης Δ η μ. Κ ρ ε κ ο ὄ κ ι α ς ἐδημοσίευσεν ἐργασίαν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἀρχαιοπινῆ ὀνόματα φυτῶν εἰς τὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Καρπάθου» (Καρπαθιακαὶ Μελέται, τόμ. Β', Ἀθῆναι 1981).

2) Ὁ συντάκτης Ν ι κ ὀ λ α ο ς Κ ο ν τ ο σ ὄ π ο υ λ ο ς ἐδημοσίευσεν: α) Ἡ γλῶσσα συγχρόνου πεζοῦ κρητικοῦ κειμένου (τόμος «Μνήμη Γεωργίου Ι. Κουρμούλη»), β) σειρὰν διαλεκτολογικῶν ἄρθρων εἰς τὸ περιοδικὸν «Εἰκονογραφημένη Ἱστορία» καὶ γ) ἐξέδωκε τὸ βιβλίον «Διάλεκτοι καὶ ἰδιώματα τῆς Νέας Ἑλληνικῆς», (σελ. 133).

3) Ὁ συντάκτης Σ τ α ῦ ρ ο ς Κ α τ σ ο υ λ έ α ς ἐδημοσίευσεν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον: «Ἀρχαιοπινῆ ὀνόματα φυτῶν καὶ ζώων στὰ κρητικὰ ἰδιώματα» (Πεπραγμένα τοῦ Δ' Διεθνοῦς Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. Γ' (1981), σ. 121-134).

4) Ὁ συντάκτης Χ ρ ι σ τ ὀ φ ο ρ ο ς Χ α ρ α λ α μ π ά κ η ς ἐδημοσίευσεν: α) Ἡ τονικὴ ἀπλοποίηση καὶ ὁ Γ. Ν. Χατζιδάκις (Θρακικὰ Χρονικά, 36, 1981, σσ. 129-132), β) Ἡ συμβολὴ τοῦ Γ. Χατζιδάκη στὴ μελέτη καὶ τὴν ἔρευνα τῆς κρητικῆς διαλέκτου (Προμηθεὺς Πυρφόρος, τευχ. Μαΐου-Ἰουνίου 1981, γ) Ἡ ἑλληνιστικὴ Κοινὴ (Πανεπιστημιακὲς παραδόσεις, Ρέθυμνο 1981, σελίδες 148).

5) Ὁ κατ' ἀπόσπασιν συντάκτης Κ ω ν / ν ο ς Κ α ρ α π ο τ ὀ σ ο γ λ ο υ ἐδημοσίευσεν τὴν μελέτην: «Ἑτυμολογικὰ στὴ μεσαιωνικὴ καὶ νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα» (Ἑλληνικά, τόμ. 32).

6) Ὁ δόκιμος συντάκτης Ἀ θ α ν ά σ ι ο ς Ν ά κ α ς ἐδημοσίευσεν τὰς ἀκολούθους μελέτας: α) Σχέσεις ποίησης καὶ γλώσσας (Πρακτικὰ τοῦ Α' Συμποσίου Νεοελληνικῆς Ποίησης, Πανεπ. Πατρῶν), β) Πῶς χρησιμοποιεῖ τὴ μετοχὴ ὁ Σεφέρης καὶ ὀρισμένοι ἄλλοι λογοτέχνες (περιοδ. «Τομὲς», Μάρτιος 1981).

Γ'. Διαλέξεις.— Ὁ συντάκτης Ν ι κ ὀ λ α ο ς Κ ο ν τ ο σ ὄ π ο υ λ ο ς ἔδωκε δύο διαλέξεις: α) εἰς τὸν ἐν Ἀθῆναις Ἴσπανο-ελληνικὸν σύνδεσμον μὲ θέμα: «Πειραματικὴ Φωνητικὴ» καὶ β) εἰς Ρόδον μὲ θέμα: «Δύο σύγχρονοι κλάδοι τῆς Γλωσσολογίας: ἡ Πειραματικὴ Φωνητικὴ καὶ ἡ Γλωσσογεωγραφία».

Ἀθῆναι, 4 Δεκεμβρίου 1981

Μετὰ πάσης τιμῆς

Ὁ Διευθύνων

Δ. Κρεκούκας